

Мурағтиб:

Вежнина Наталья, мушовири барномавӣ оид ба ВНМО/Сил ва лоихаҳо оиди ҳифзи саломати дар маҳбасҳо, «СПИД Фонд Восток-Запад».

Ба Маркази ҷумҳуриявии муборизаи бар зидди сили Вазорати тандурустии ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқа карда шудааст.

Маводи мазкур дар доираи лоихаи USAID «МУОШИРАТ ОИДИ ВНМО ВА БЕМОРИИ СИЛ» бо кӯмаки мардуми Амрико чоп карда шудааст, ки он аз тариқи Оҷонсии ИМА оид ба рушди байналхалқӣ расонида мешавад. Мазмун ва мундариҷаи ин китобча маҳсули ТҶҶ «СПИД Фонд Шарқу Ғарб – Тоҷикистон» буда, метавонад бо нуқтаи назари USAID ва Ҳукумати ИМА мувофиқат накунад.

Ҳамаи ҳуқуқҳо ҳифз шудаанд.

Интишор, интиқол, паҳн намудан ё нусхабардорӣ намудани ҳар кадом қисми китобча иҷозат дода мешавад ба шарте, ки он бо мақсади ғайритиҷоратӣ дар оянда истифода бурда мешавад. Албатта ба Ташкилоти ҷамъиятии ҷумҳуриявии «СПИД Фонд Шарқу Ғарб – Тоҷикистон» ишора намоед.

Ройгон паҳн карда мешавад

© «СПИД Фонд Шарқу Ғарб – Тоҷикистон» (*AIDS Foundation East West — Tajikistan*), соли 2014

e-mail: tajikistan@afew.tj

<http://www.afew.tj>

Дар бораи бемории

СИЛ чиро бояд

донист?

Бемории сил – ин бемории сирояткунанда буда, аз шахси бемор ба шахси солим бо роҳи ҳавой – қатрагӣ мегузарад.

Бемории силро барангезандаи беморӣ – микобактерияи сил (чӯбчамикроби Кох, чӯбчамикроби сил), ки дар муҳити атроф хеле устувор аст, ба вучуд меорад.

Бемории сил ҳангоми дар тамос будан ва ё алоқамандии наздик бо шахси гирифтори бемории сили шуш, ки микобактерияҳои силро ҳангоми сулфаю атсазанӣ ва ҳатто гапзанӣ ба атроф хориҷ мекунад, хусусан дар биноҳои тангу ивазкунии ҳавояш мушқил, ба шахси солим мегузарад.

Дар шахси бо микобактерияҳои сил сироятёфта барангезандагони беморӣ метавонанд солҳои дароз дар ҳолати ғайрифатоӣ ё «хоб» мавҷуд бошанд ва бемориро ба вучуд наоранд. Вале шароитҳои ногувори зист (истеъмоли хӯроки камғизо, ҳолатҳои стресс, маҳдудияти ҳавои тоза ва машғулияти ҷисмонӣ, одатҳои зарарнок, речаи нодурусти хоб, мавҷудияти бемориҳои музмин) қувваи муҳофизатии баданро суст мегардонанд ва бемории сил авҷ мегирад. Бештар шахсони масунияти (иммунитет) баданашон суст ба беморӣ гирифтормешаванд.

Масалан: Агар бемории сил 10% шахсони ба барангезандаҳои сил сироятёфтаре дар давоми ҳаёт ба вучуд орад, дар байни шахсони гирифтори ВНМО, яъне ҳангоми заиф гаштани масунияти одам, 10% дар 1 сол ба беморӣ гирифтормешаванд.

Ба бемории сил ҳамаи узвҳо ва бофтаҳои организми инсон гирифтормешавад: чашм, устухон, пӯст, гурда, рӯдаҳо, узвҳои ҷинсӣ ва ғайраҳо. Вале бештар сили шушҳо вохӯрадад.

Одатан беморӣ оҳиста – оҳиста инкишоф меёбад ва ҳангоми муроҷиати бемор ба табиб баъзе нишонаҳои беморӣ аллакай муқаддаси зиёд мавҷуд буда метавонанд.

Аз ҳама аломати хоси бемории сил - ин сулфаи дарозмуддати зиёда аз 2 ҳафта, одатан бо хориҷкунии балғам мебошад.

Дар чунин ҳолатҳо ҳарчӣ зудтар балғамро барои ташҳис супоридан лозим аст.

Одатан сулфа боз нишонаҳои дигарро ҳамроҳӣ мекунад: камшавии вазн, камқувватӣ, бемадорӣ, зудмондашавӣ, баландшавии ҳарорат (таби на он қадар баланд, хусусан бегоҳирӯзӣ), арақкунии шабона, дарди қафаси сина, нафастангӣ, камшавии иштиҳо, хунтуфкунӣ.

Бемории силро ҳар қадар имконият бошад, саривақт дарёфт кардан лозим аст!

Агар дар Шумо нишонаҳои номбаршуда пайдо шуда бошанд, ба духтури ҷои истиқоматиатон муроҷиат кунед, ё ба Шумо барои гузаштани ташҳиси балғам кӯмак мерасонад ва Шуморо барои муоинаи рентгенӣ равон мекунад.

Бемории сил табобатшаванда аст! (ба шарте, ки табобат дуруст бошад).

Барои табобати самаранок бояд беморӣ ҳар қадар имконият бошад, саривақт дарёфт карда шавад ва ҳамаи вояҳои доруҳои зиддисилӣ мувофиқи таъиноти духтур дар мӯҳлати муайян қабул карда шавад.

Агар шахс табобатро худсарона қатъ кунад, барангезандаҳои беморӣ (микобактерияҳои Кох) ба доруҳо мутобиқат пайдо мекунанд (яъне доруҳо ба бангезандаҳо таъсир намекунанд) ва беморӣ ба шакли музмини (хроникӣ) ба доруҳо мутобиқашта мубаддал мегардад, ки табобаташ хеле мушқил, баъзан табобатнашаванда мешавад.

Бемории силро пешгирӣ кардан мумкин аст.

Дар ҳавои тоза бештар сайругашт кунед, кӯшиш намоед, ки тарзи ҳаёти солимро пеш баред; аз одатҳои зарарнок даст кашед, ғизоро дуруст истеъмор намоед, ба варзиш машғул шавед.

Дар ҳавои тоза бештар сайругашт кунед, кӯшиш намоед, ки тарзи ҳаёти солимро пеш баред; аз одатҳои зарарнок даст кашед, ғизоро дуруст истеъмор намоед, ба варзиш машғул шавед.

Дар ҷои кор ва хона биноро зуд-зуд шамол диҳед! Агар Шумо ба бемории сил гирифтормешавад, қатъиян ба худтабобаткунӣ машғул нашавед. Ҳамаи таъиноти табибро иҷро намоед!